Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го СІЧНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 28, 1982 No. 17. VOL. LXXXIX.

В ДІТРОЙТІ ВІДБУЛОСЯ УРОЧИСТЕ І МАСОВЕ ВІДЗНАЧЕННЯ РОКОВИН ДЕРЖАВНОСТИ

Дітройт, Миш. (В.П.). — Цьогорічні відзначення роковин самостійности і соборности України почалися тут офіційною проклямацією Українського Дня на терені стейту губернатором В.Дж. Миликеном, а вслід за тим, подібними проклямаціями мейорами міст: Дітройту, Воррену, Гемтремку, Дірборну, Лівонії та інших, а також Радою повіту Вейн. Святочне піднесення українського національного прапора на ратуші Дітройту відбулося в п'ятницю, 22-го січня 1982 року, при участі численної делегації під проводом д-р Марусі Бек, Емілії Запорожець і М. Віхорека.

В неділю, 24-го січня ц.р., в дні загального відзначення, в церквах Метрополії Дітройту були відслужені Богослужби в наміренні українського народу. Завершенням відзначень був Святочний Концерт в авдиторії школи Фіцджеральд у Воррені.

Програму концерту почато американським гимном, що його виконала на фортепіяні Ляриса Цісарук.

Д-р Антін Жуковський, голова Метрополітального Відділу УККА, відкриваючи офіційну частину, привітав біля тисячі учасників та запросив до слова д-ра Івана О.Флиса, головного предсідника Українського Народного Союзу. Наголосом його глибокозмістовної промови була єдність української спільноти.

В дальшому ході „княжна Дітройту" Ліда Ковч відчитала текст проклямації губернатора стейту. Голова Святкового комітету інж. Василь Колодчин відчитав листу надісланих привітів від обидвох сенаторів, конгресменів та інших урядових чинників та представив присутніх представників поневолених Москвою народів. Відтак запросив до слова молодого суспільно-громадського діяча д-ра Ярослава М. Березовського. У своєму слові промовець апелював до серця і розуму тих, від яких залежить єдність української спільноти в ЗСА, а посередньо в цілому вільному світі.

Вокально-мистецьку частину виконала славна капеля українських бандуристів ім. Т. Шевченка, під мистецьким керівництвом Григорія Китастого. Капеля виступила в повому складі, виконала на високому мистецькому рівні відповідний до імпрези репертуар. Спонтанними оплесками учасники довго не давали зійти зі сцени цій перлині українського мистецтва.

Українським національним гимном закінчено цей імпозантний концерт.

Не зважаючи на холодну погоду та небезпечні для їзди дороги, а також крайові футбольні змагання „Супер Бовл", що якраз тоді відбувалися в містечку Понтияк біля Дітройту, відзначення випали торжественно і масово. Поверх сорока громадянських організацій та кілька сотень активних громадян спонзорували це національне свято.

В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧЕНО СІЧНЕВІ РОКОВИНИ

Ню Йорк, Н. Й. (В. Л-ць). — Богослуженнями в українських церквах в наміренні українського народу, у яких брали зорганізовану участь суспільно-громадські, молодечі, комбатантські, жіночі та інші організації, молитвами і спеціяльними проповідями присвяченими Великим Роковинам та святочною академією в Ірвінг гайскул, громада Ню Йорку заходами Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Метрополітального Відділу УККА, достойно відзначила День української незалежности.

Напередодні цього свята велика українська делеґація представників різних організацій у числі понад 30 осіб відвідали в четвер, 21-го січня, бюро посадника Ню Йорку Едварда Коча і там була прийнята асистентом посадника Гербертом Рікманом (посадник перебував на вакаціях в Еспанії), який передав делеґації підписану Е. Качем проклямацію Українського Дня і промовив кілька слів до присутніх представників. Речниками української делеґації були: о. Себастіян Шевчук, ЧСВВ, парох церкви св. Юра, сестра Моніка, директорка Школи св. Юра зі студентами, інж. Михайло Шпонтак, голова КО УАО, адв. Юрій Волинець, заходами якого відбулася ця авдієнція в міській ратуші, Корнель Василик, голова Осередку СУМ-А в Ню Йорку з численними сумівцями, Оля Стасюк і курінна-зв'язкова Оксана Куровицька з групою пластунів, Оксана Шурова, голова Окружної Управи СУА, та багато інших осіб.

У неділю, 24-го січня, в пополудневих годинах, кількасот українців, не зважаючи на холодну погоду, прибули до залі середньої школи Ірвінг, щоб вшанувати 64-ту річницю незалежности і 63-ту річницю соборности України.

Академію розпочато американським національним гимном, що його відіграла на фортепіяні Теодозія Сигіда. Формально свято відкрив коротким вступним словом інж. М. Шпонтак і привітав численних отців, сестер, президента СКВУ мгра Івана Базарка, особистого представника посадника Е. Кача Стівена Розаріо, вояків усіх українських армій, представників центральних і місцевих організацій і громадянство.

(Продовження на ст. 3)

ГЕЙҐ ВІДБУВ РОЗМОВУ З ҐРОМИКОМ

Женева, Швайцарія. — Державний секретар ЗСА Александер Гейґ відбув у вівторок, 26-го січня ц.р., вісім-годинну розмову з міністром закордонних справ Совєтського Союзу Андреєм Громиком, у якій вони порушили цілий ряд проблем міжнародної політики і відносин між обидвома державами, зокрема в останньому році, коли до влади у Вашінгтоні прийшли республіканці.

Гейґ, зустрічаючись після розмови з кореспондентами, заявив, що польська криза притемнювала і урухомлювала хід розмови з речником совєтського уряду і може навіть через це розмова затягнулась довше, як первісно передбачувано,але в загальному вона була конструктивна і потрібна та заторкувала майже всі аспекти західньосхідніх відносин. Розмова була на думку Гейґа, ділова, далекосяжна і в кожному відношенні, але рівночасно тверда і в багатьох випадках гостра.

Гейґ підносив справу совєтського вмішування у Польщі, зокрема підтримку Совєтським Союзом ідеї проголошення воєнного стану в тій країні, дещо призабуту під теперішню пору інвазію совєтських військ в Афганістані, інтервенційні тенденції Москви в Полудневій Америці. Совєти натомість настоювали на відновленні переговорів про зменшення міжконтинента льної нуклеарної зброї, обопільне підписання довготриваючого торговельного договору і справу економічних санкцій супроти польського і совєтського режимів.

Не устійнено жадної дати для евентуальної чергової зустрічі Гейґа з Громиком і не визначено дати відновлення переговорів про нуклеарну стратегічну зброю задля якої фактично була влаштована ця зустріч американської делеґації із совєтською. Не була також дискутована справа зустрічі президента Рональда Реґена з генеральним секретарем ЦК КПСС Леонідом І. Брежнєвим. В основному Громико відмовлявся дискутувати проблему Польщі, заявляючи, що це є внутрішня справа суверенної Польської Народної Республіки. Гейґ натомість висвітлив становище американського Уряду щодо стратегічної зброї, покликуючись на виступ Реґена в тій справі. Обидва співрозмовці довше розмовляли про ситуацію на Кубі і посиленої там совєтської активности та кілька разів поверталися до ситуації в Латинській Америці.

ПРЕЗИДЕНТ З'ЯСОВУЄ НАПР'ЯМНІ ПОЛІТИКИ

Вашінгтон. — Свій перший звіт про „стан Юнії" використав президент Рональд Реґен для накреслення дальших напрямних своєї політики після одного року урядування та цілого ряду успіхів і невдач, які засягнув в тому часі.

З різних боків, навіть з боку американських союзників помітний натиск на Реґена, щоб він змінив напрямні своєї політики, одначе Президент у своєму виступі у вівторок, 26-го січня, на спільній сесії Палати Репрезентантів і Сенату відкинув ті пропозиції. Він також підкреслив, що американська світова політика, особливо у відношенні до СССР і його імперіялістичної політики в світі піде по намічених шляхах. Процес поглиблення співпраці між стейтовими та міськими урядами та Вашінґтоном буде поглиблюватися далі, а рівнобіжно з тим федеральний уряд передаватиме стейтовим і міським устанoвам значну частину своїх дотеперішніх функцій і повновластей.

„Рідко коли ставка була для Америки вища, як тепер. Моїм обов'язком сьогодні є здати вам звіт, який поступ ми зробили у відносинах з іншими країнами, які фундаменти ми положили для нашої господарської відбудови і навіть, які сміливі і рішучі заходи можуть на мою думку, змінити характер американського Уряду і зробити його знову слугою народу," — сказав Президент. Про відносини в сучасному світі він сказав: „Побудува більш мирного світу вимагає здорової стратегії і рішучости народу підтримувати її. Коли радикальні елементи загрожують нашим приятелям, коли економічні невдачі виворюють хиткі умовини, коли стратегічно важливі частини світу падають в тінь совєтської потуги, наша відповідь не це спричинить рівновагу між миролюбною зміною і непорядком та насильством. Черчіль сказав колись, що Совєтський Союз шанує тільки силу і рішучість у його відносинах з іншими державами. Ось чому ми перейшли до перебудови наших збройних сил. Ми хочемо втримати мир — ми мусимо зберегти наші свободи".

В господарстві країни Президент пообіцяв не підвищувати податків для зменшення дефіциту державного балансу: „Як справа стоїть тепер, то наші передбачування вказують на великий дефіцит, починаючи з біля 100 більйонів з тенденцією спаду. Але що важніше, ми робимо поступ в трьох важливих для зменшення дефіциту напрямах: економічний ріст, менша видатковa стопа і контроля видатків", — сказав він.

„Ми мусимо обтяти несуттєві видатки Уряду і викорінити розтратність, ми будемо продовжувати свої намагання зменшити кількість державних урядників на 75,000. А до громадян ЗСА я звертаюся сьогодні з апелем: використайте свої нагоди для продукції, для ощадностей, для інвестицій і таким чином разом ми зробимо економіку цієї країни могутнім двигуном для свободи, надії та для нових достатків".

Підкреслюючи, що країна переходить через важкі й переломові часи, Президент закликав: „Поступаймо так, щоб століття після нас, інший Конґрес і інший Президент зустрічаючись у тій самій залі, говорили про нас з гордістю за те, що ми зберегли святий вогонь свободи, останню найвищу надію людини на землі".

СОЮЗОВЦІ ПАССЕЙКУ ПОЖЕРТВУВАЛИ 700 ДОЛ. НА ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ В ПОЛЬЩІ

Пассейк, Н. Дж. (В. Марущак). — В неділю, 17-го січня ц.р., відбулися Річні загальні збори 42-го Відділу УНСоюзу тут в УНДомі. Збори відкрив предсідник Відділу Іван Хомко, привітав присутніх членів і гостей 182-го Відділу УНС, фінансового секретаря Григорія Климента і Анну Ковальчук, до президії веденця зборів вибрано на голову Юліяна Котляра, а на секретарів Варвару Тижбір і Василя Марущака.

Протокол з річних загальних зборів відчитав секретар В. Марущак, який прийнято одноголосно по вияснненню Микити Юрченкового, що резолюція Володимира Андруха не була резолюцією, а внеском деструктивного характеру і такого не відчитаного і не прийнятого внеску не можна називати резолюцією.

На вступі звітування управи предсідник І. Хомко привітав бувшого станичного Пластової Станиці в Пассейку Василя Мочулу. Предсідник дав обширний звіт з діяльности Відділу, який бере активну участь в житті громади і в окружних комітетах УНСоюзу стейту Ню Джерзі. Відділ візьме також участь в підготові свята з нагоди 90-річчя Патріярха Йосифа, яке відбудеться в Домі Української Культури в Бавнд Бруку. В Союзовому Дні І. Хомко був головою комітету підготови того Дня, а також був відповідальним за кухню і мистецьку програму. Заступник предсідника Ростислав Галабурда був в контакті з Управою і помагав він було потрібно щось зробити.

Фінансовий секретар Іван Блиха здав звіт за 10 місяців свого урядування і жалувався, що на початку він не мав ніякої допомоги від свого попередника Петра Головачука, так що він ще по сьогоднішній день не знає всіх членів Відділу. У Відділі на протязі 30-ох років займав різні пости, був предсідником, касиром, головою Контрольної комісії, є касиром в Окрузі і бере участь у праці стейтових округ. До Головної Канцелярії вислав понад 22,000 долярів. В звітовому році до УНСоюзу приєднано 17 нових членів. Касир В. Тижбір потвердила,що каса в порядку і звернулася до членів, щоби приходили на збори та були активними у Відділі. Після звіту касира Юліян Котляр дав внесок, щоб для бувшого фінансового секретаря, а тепер почесного члена Відділу П. Головачука, збори вислали привітання. Таке привітання одноголосно рішено вислати і всі присутні на зборах такий привіт підписали.

Рекордовий секретар В. Марущак здав звіт і просив, щоб члени цікавилися більше союзовими справами, тоді для УНСоюзу і української громади можна буде дуже багато зробити добра. Здали звіти опікуни хворих, Анастазія Марущак і Володимир Олярник, які відвідували хворих членів. Прапорщики Станислав Ковал і Михайло Тижбір брали участь з прапорами у святкуваннях національних свят. За мужів довір'я здав звіт Теодор Хомишак, за господарку Відділу — Лідія Кобзар.

Над звітами відбулася ширша дискусія, в якій забрали слово М. Юрченюк,

(Продовження на ст. 3)

Український Музей отримав дотацію

Ню Йорк, Н.Й. — Нюйоркська стейтова Мистецька рада призначила 9,000 долярів допомоги Українському Музеєві на влаштування виставки „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва". Виставка буде відкрита 29-го травня 1982 року і її куратором є архітект Тит Геврик з Філядельфії.

Український Музей сподівається дістати, як щороку, від тієї самої Ради подальшу допомогу для своїх виховних програм.

Італійські комуністи рішуче відповіли Москві

Рим, Італія. — Італійські комуністи поспішили з відповіддю на брутальну атаку Москви проти них в московському щоденнику „Правда" в неділю, 24-го січня. Вже в понеділок, 25-го січня, вони опублікували свою 16-сторінкову відповідь, в якій заперечено совєтські арґументи проти них та сформульовано нові поважні закиди під адресою КПСС і її імперіялістичної політики.

Італійська відповідь Москві сконцентрувалася на таких чотирьох головних точках:

• Італійці відкинули совєтський арґумент, яким вони всю вину за свої невдачі скидають на демократичні держави та на різні „імперіялістичні сили" хоч головною імперіялістичною силою в світі є вони самі, а причини їхніх невдач є не зовнішнього порядку, а у внутрішній системі, яку вони створили, тобто в самому „совєтському моделі" життя й політики.

• Понад 20 років минуло від часу, коли на 20-му з'їзді КПСС тодішній генеральний секретар КПСС Нікіта Хрущов розпочав акцію виявлювання недоліків і злочинів комунізму в СССР. Нарід очікував, що ті злочини й недоліки будуть виявлені і винні будуть притягнені до відповідальности, але цього не сталося. Наване, помилки й недоліки далі ті самі, винні далі на чолі совєтського режиму, у внутрішній і зовнішній політиці СССР таке саме поступування.

• Совєтські лідери пробують говорити про демократію в СССР та доказують її своїми виборами. А совєтські вибори мають свою славу й кожен знає, як вони виглядають. Тому італійські комуністи звертаються до КПСС із закликом допустити в дискусії на партійних зібраннях іншу думку, як партійного проводу, а у виборах дати змогу кандидувати не лише партійним кандидатам.

• Італійські комуністи вимовили уболівання з приводу неспроможности совєтських комуністів змінитися на зміни. Як колись вони нападали на югославських, а відтак на китайських комуністів, так і тепер продовжують нападати на тих комуністів, що шукають виходу з важкого положення й намагаються знайти методи, які відповідали б сучасним потребам та вели до успіхів. Закляклі зі своєю доктриною, вони не можуть проявити відповідної гнучкости, без якої вони завжди відставатимуть. Приклад вжиття збройної сили в Польщі є доказом відсталости й заскорузлости всіх принципів і політики російських комуністів і їхніх сателітів.

Совєтський генерал заповідає перемогу над ЗСА

Москва. — Тут відбулася рідкісна в СССР пресова конференція совєтського заступника шефа генерального штабу СССР, генерала Валентина Варенникова, який заповів, що ЗСА ніколи не вдасться перехилити мілітарний баланс на свою користь.

Ген. Варенников перебував у товаристві генералполковника Ніколая Червова та цілої низки асистентів, серед яких в більшості були високі старшини совєтських збройних сил поперебирані в цивільний одяг. Сам Варенников виступив, як на параді в своїм галя-мундирі і з масою різних медалів і відзначень, на які не ставало місця на його грудях. Варенников є, одним з найвищих заступників шефа генерального штабу збройних сил СССР маршала Ніколая Огаркова і перед перебранням того посту займав важливі команди пости в Европі. Він був командиром совєтських збройних сил у Східній Німеччині, які відіграють ключеву ролю в евентуальному конфлікті зі Заходом, а відтак перебрав командування Карпатською воєнною округою, де містяться головні резерви технічних військ для західного фронту та найбільш засекречені магазини наймодерніщої зброї та виконних ракет.

Нагодою для тієї показової пресової конференції було видання Совєтським Союзом пропаґандивної брошури „Звідки загроза мирові?", ціллю якої є оклеветати оборонні заходи ЗСА і взагалі західнього світу та оборонити збройні напади СССР на різні країни, а в першу черґу на Афганістан, останніми роками та спробами заведення воєнного стану й режиму терору в Польщі. Всі оборонні заходи ЗСА він скваліфікував, як „програму для всебічної підготови матеріяльної бази для започаткування війни проти СССР".

У світі

ЄГИПЕТ РОЗПОЧАВ МАНЕВРИ ДЛЯ ПОВОРОТУ совєтських технічних дорадників до праці в Єгипті. Єгипетський уряд, очолений президентом Госні Мубараком, попросив СССР, щоб 66 совєтських техніків прибули до Єгипту для обслуги різних технічних споруд. Минулого вересня, коротко перед своєю смертю, тодішній єгипетський президент Анвар ель-Садат видалив з границь Єгипту совєтського амбасадора, шість працівників амбасади, двох журналістів і коло 1,000 совєтських техніків, які працювали на водній греблі та побудованих довкруги неї спорудах, в сталеварнях та в портах. Всіх їх президент Садат усунув, закидаючи їм підривну працю проти Єгипту та його уряду. Після 1972 року, коли Садат прогнав 17,000 совєтських техніків і дорадників це був остаточний крок для ліквідації співпраці між Єгиптом і СССР. Запрошення тепер 66 техніків загально вважають відновленням такої співпраці.

СУЧАСНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ІНДІЇ САНДЖІВА Редді виголосив довгу промову, в якій вказав на великі недоліки в індійському житті. Він почав від того великого морального упадку, який панує сьогодні в Індії. Колишню творчу поставу індійського суспільства, яка так знаменито виявилася в добі великого Магатми Ґанді і побудови самостійної індійської держави, тепер заступила мораль поблажливого суспільства. Тепер усе можна й кожному вільно поступати, як йому хочеться, без огляду на загальне добро. Тому й не диво, що на тому моральному тлі розкладається суспільне життя. А до цього доходять невдатні пляни осіб відповідальних за національну господарку. Ті особи мають вести до добробуту й повного затруднення всіх працюючих, але вони дуже часто не дбають про те. Президент Редді заявив, що із закінченням його президентури в липні цього року він покине активну участь в житті Індії.

В ОБЛИЧЧІ ЗРОСТАЮЧИХ ПОГОЛОСОК ПРО недалеку експльозію першої атомової бомби пакистанської конструкції, президент Пакистану Мохаммед Зія уль-Гак заявив публічно, що Пакистан такої бомби не має, не працює над нею, ані не має в пляні її робити. Президент уль-Гак зложив цю заяву в часі своєї останньої візити у Франції.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВІДКИНУВ рішення уряду Менахема Беґіна виплатити добровільним, а навіть протизаконним поселенцям на Синайському півострові 250 мільйонів долярів відшкодування за опущені ними хати й підприємства. Забудування ті й управну землю вони мусять залишити до 25-го квітня ц.р., коли остаточно Ізраїль передасть решту Синайського півострова назад Єгиптові. Дотепер це перебуває на території, окупований ізраїльськими військовими частинами коло 5,000 ізраїльтян, які поселилися там добровільно, а дуже часто навіть проти волі уряду, й не зважаючи на заклики уряду, дотепер його не покинули. Парлямент Ізраїля вважав астрономічну цифру 250 мільйонів долярів на відшкодування для них рішуче зависокою й неоправданою. Більшістю голосів рішено не лише відхилити ту суму, але й схвалити закон про відшкодування, який реґулював би ту справу й не допустив до надужить, або до наживи. Відхилення парляментом рішення уряду дало підстави до надій серед опозиції, яку очолює Партія праці Ізраїля, за ухвалу вотуму недовір'я урядові Менахема Беґіна. Тому лідери Партії праці внесли до парляменту внесок на недовір'я урядові і якщо той внесок здобуде більшість голосів, тоді упаде теперішній кабінет міністрів, будуть розписані нові вибори.

ЩЕ МИНУЛОГО РОКУ УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Рональда Реґена вніс до Конґресу законопроєкт про продаж сателітної телекомунікації арабським країнам, в користуванні чим мали брати участь Лівія і ПВО. В листопаді минулого року, з огляду на спротив значної кількості конґресменів, Уряд відкликав той свій законопроєкт, а тепер знову у дещо зміненій формі подав його Конґресові на схвалення. Можливості схвалення його тепер значно вищі.

В Америці

ЛЕДЯНА І СНІГОВА БУРЯ З ВІТРОМ ПОНАД 100 миль на годину знову пройшла минулого кінця тижня в багатьох стейтах ЗСА, зачепивши крилом також східне побережжя Америки. Вітер знищив багато будинків в Колорадо, наніс чимало пошкоджень в стейті Мишиґен, не згадуючи вже про такі стейти, як Міннесота і Північна Дакота, які відкопуються з-під 38,2 інчового снігу при температурі 21 нижче зера за Фаренгайтом. Снігова і ледяна буря пройшла пасмом також від Вашінгтону до Ню Йорку, перетворючи шляхи в льодову кригу. Погана погода була причиною багатьох смертних випадків і поранень. До речі, з причини поганої погоди трапилися дві летунські катастрофи, які тим разом закінчились тільки пораненням кільканадцятьох осіб.

КОРЕСПОНДЕНТ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ КАМПАНІЇ Ей-Бі-Сі Джек МекВерті інформує з Пентагону, що до З'єднаних Стейтів Америки прибуло багато більше поляків як подає Адміністрація президента Рональда Реґена. Багато високопоставлених осіб — економістів, дипломатів, військовиків, працівників амбасад тощо, зголосились до американських посольств у вільному світі і отримали політичний азиль в ЗСА. Деякі з них не бажали бути названими і не хотіли розголосу, тому американські чинники перевезли їх „потихеньку" до Америки. Серед втікачів є також генерал, який займав дуже високе становище в польській військовій ієрархії. Американська розвідка вважає, — на думку МекКверті, — має тепер повні руки праці, перепитуючи втікачів, які подають дуже багато фактів про теперішню ситуацію в Польщі, совєтську тактику в сателітних країнах і збройні сили Варшавського Пакту.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ДОНАЛД РІҐЕН ПІДТВЕРДИВ, що адміністрація колишнього президента Джіммі Картера витрачала приблизно 250,000 долярів на те, щоб приготовити для Конґресу понад тисячу-сторінкове звідомлення про фінансовий стан федерального Уряду. Ріґен обіцяв змінити цей стан, бо він вважає, що таке звідомлення не повинно охоплювати більше як кільканадцять сторінок друку, яке можна переслати поштою до Конґресу за ціну одного долара.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО ЮНАЙТЕД ПРЕСС Інтернешенел інформує, що Москва, підступно готується до світової Олімпіяди, яка, як відомо, відбуватиметься в 1984 році тим разом у Лос Анджелесі, Каліфорнія. Під видом жидівських емігрантів комуно-москвські „центровики" надсилають до ЗСА велике число шпигунів і спеціяльно школених аґентів КҐБ, які вже починають творити свого рода „мафію", яка має за завдання підготовити цілий ряд терористичних актів під час Олімпіяди. Деякі інформації про цю затію подала до відома також поліція в Лос Анджелесі і їх надрукувала місцева газета „Дейлі Ньюз". Газета при тому підкреслює, що совєтське пресове аґентство ТАСС вже розпочало кампанію в тій справі, називаючи місто Лос Анджелес „містом злочинів, терору і тривоги" і натякнуло, що під час Олімпіяди може легко „трапитись катастрофа". Цікавим є при тому факт, що в Лос Анджелесі службові ФБІ вже вкрили 20 совєтських „емігрантів", які займалися недозволеною діяльністю, зокрема вбивствами, викраданням людей, погрозами, проституцією, крадіжжю тощо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Кінець детанту

Можливо, що Леонід Брежнєв має рацію, що проголошені президентом Реґеном санкції не принесуть Совєтському Союзові великої шкоди і що заборона вивозу з Америки грубих сталевих рур вдарить не тільки по СССР, але й по тих країнах Західньої Европи, які потребують допливу совєтського природного газу з Сибіру. Можливо, що західньоевропейські союзники Америки справедливо нарікають, що ще заки президент Реґен проголосив свої санкції проти СССР, як головного справжнього винуватця розгромлення у Польщі військово-поліційною силою вільного робітничого руху, — треба було порозумітися усім членським країнам Атлантійського пакту (НАТО).

Проте немає сумніву, що проголошення тих американських санкцій проти Совєтського Союзу — це перший від кінця Другої світової війни доказ, що східньо-західня ідилля, започаткована Сталіном і Рузвелтом на Ялтинській конференції і санкціонована Потсдамським мировим договором, що його підписав уже Гаррі Труман, та ідилля скінчилася. У міжчасі був уже один період холодної війни між Сходом ім Заходом — прохолодження відносин, яке прийшло разом із освідомленням, що поділ світу на „сферу впливів" СССР і ЗСА — це злочин супроти людства, і гірше, як злочин (як висловився французький дипломат Наполеонської доби Талейран) бо — глупота. Який може існувати поділ сфери впливів між вільним світом і світом неволі?! Як можна „договоритися" з тим, хто одверто проповідує свою завітню місію — „угробити" вільний світ?!

Але після давнішої холодної війни прийшла політика „стримування" і політика „детанту", яка у практиці давала кремлівським володарям могутній пропаґандивний арґумент у руку: що ввесь світ визнає совєтську імперію, торгує з нею, переговорює, ба навіть у Гельсінкському договорі затвердив непорушність совєтських кордонів, які простягаються від Велтави й Дунаю по Тихий океан і від Білого по Чорне море. Проголошені Реґеном санкції відбирають кремлівським володарям той арґумент, який паралізував волю і сіяв зневіру серед усіх поярмлених народів СССР. Тепер вони знають і відчувають, що вільний світ не братається з большевицькою імперією. Тепер кожний сірий громадянин і громадянка в СССР знає, що після американського президента, який цілувався з Брежнєвим, прийшов президент який проголосив правду: без людських прав не існує вільного життя, без людських прав немає життя для людини.

НОВИЙ ДОРАДНИК ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА Реґена у справах крайової безпеки Вілліям Кларк поставив був одну з передумов ще перед тим заки він погодився перейняти цей важливий пост в американському Уряді, а саме, що політичні напрямні і стратеґію не повинні визначувати посторонні чинники чи студійні групи, як це було досі, бо ця справа, на думку В. Кларка, повинна повністю вирішуватись Крайовою радою безпеки.

Ірина Ріхтер

ВІДПОВІДЬ А. СОЛЖЕНІЦИНОВІ

(Переклав з російського Ярослав Савка)

II

У літературі прийнято, окреслюючи колонізатора, завойовника чи воюючої сторони, називати їх за їхньою назвою. „Англійці володіли обширними колоніями в XIX віці", „французи зайняли Смоленськ", „просуваючись невідхильно на Схід, росіяни підкорили ввесь Сибір" і т. д. Такий умовний прийом не викликає застережень, доки його не вживають націонали у відношенні до російського колонізатора. Тут єдинонеділимці змісця переводять розмову на російський нарід, як цілість, і зачинають кричати про те, що ображується всю націю. А, прецінь, будь-кому ясно, що націонали в контексті міркувань про своє колонізування, говорять тільки про російське військо і насаджуваний ним насильно колоніяльний режим у всіх його проявах. Частіше всього в національній пресі уживається більше точне поняття: „російсько-совєтський імперіялізм". Єдинонеділимці вдають, що це поняття не існує, бо в ньому міститься ідея переємства зовнішньої політики царської Росії і СССР. І якраз тому А. Солженіцин підмінив предмет міркувань, перелицювавши українців у несправедливих ображувачів російського народу.

Потретє А. Солженіцин підмінив питання про національне визволення України проблемою боротьби з міжнародним комунізмом. Насправді ж, обидва питання пов'язані поміж собою так, що власне боротьба проти совєтської колоніяльної імперії, розподіл СССР на групи вільних держав і перебудова колишньої колоніяльної імперії на демократичну російську державу в її етнічних границях є першою і головною передумовою боротьби проти комунізму в сучасних обставинах.

У світі немає абстрактного комунізму, як якоїсь самостійної сили. Комунізм є репрезентований кількома тоталітарними державами з сильними шовіністичними тенденціями (серед них СССР — найбільш сильна і небезпечна) і рядом дрібних, слабких, неавторитетних політичних груп, розсварених поміж собою і об'єднаних тільки міжнародною аґентурою тоталітарних країн „з комуністичним обличчям".

До речі, в строгому сенсі, комунізм є „побудовою безклясового суспільства", яке не має армії, тюрм, колоній, не веде війн і підготови до них. Якраз у цьому сенсі комунізм можна назвати мітом.

Може бути, що привид комунізму й бродить у наші дні по Европі, спокушуючи недозрілі голови, але за ним стоїть вповні реальна совєтська аґентура, яка розпоряджає великими матеріяльними засобами, що їх дає інспірованим нею політичним організаціям, їх просовєтським пресовим органам, постачає зброєю і ґрішми терроризм, веде агітацію серед утікачів із СССР. Совєтський Союз, силою воєнної пресії, вмішується у внутрішні справи інших країн, здобуваючи все нові і нові колонії.

Величезні, потрібні на це, матеріяльні засоби, СССР дістає, експлуатуючи свої колонії. Найважливіша з них — Україна. Від її визволення залежить, кінець-кінців, сама доля російської колоніяльної держави, байдуже, якби вона й не називалася. У тому сенсі доля України набуває міжнародного значення.

Чому ж тоді закликати націоналів об'єднуватися з російськими шовіністами-імперіялістами проти ворога з найбільш неокресленою адресою, коли на їх же власній землі той, шкідливий для всіх, ворог і сидить? Боротьба націоналістів проти російської окупації саме і є їхнім вкладом у справу боротьби проти комунізму.

У світлі вищесказаного антисовєтська позиція А. Солженіцина — лише антисовєтська поза, бож суть совєтської системи — в її імперіялістичній природі, чого ніяк не хоче признати А. Солженіцин, воліючи, так сказати б, вдаряти мимо цілі.

Реальна протиставність совєтській системі — в єдності дії проти неї усіх націй, включно з російською, заради визволення кожного з поневолених нею народів.

Ми звертаємо окрему увагу на те, що націонали не ставлять собі, як завдання, установити в Росії будь-яку політичну систему, а залишають цю справу самим росіянам. Інтерес до внутрішнього влаштування Росії вони мають лише в тій мірі, як до внутрішнього влаштування Фінляндії чи Туреччини — і не більше того. Приписувати націоналам завдання визволення росіян — дещо безтактовно навіть, коли це завдання представлене як боротьба з комунізмом. Тим більше, що росіяни, закликаючи до боротьби з комунізмом, замовчують питання національного визволення.

Метою України (та інших окупованих Росією країн) є — добитися волі. Не треба обманювати ні себе, ні російської публіки, до якої звертається А. Солженіцин, рисуючи іншу перспективу українсько-російських взаємин.

Почетверте, А. Солженіцин заявляє що українська еміграція не репрезентує собою України і не розуміє настрою метрополії. Він називає громадську думку українського закордоння „дальшими еміґрантськими спорами при здеформо-

(Продовження на ст. 4)

Ольга Кузьмович

Чи досить вивісити національний прапор?

День української незалежности і соборности святкуємо на вільній американській землі голосно і торжественно.

З роками перебування тут, ми добилися широкого признання тих наших найважливіших роковин: вивішенням українських національних прапорів, прилюдним відчитанням відповідних проклямацій, молитвами наших духовників у Капітолі, внесками прихильних нам конгресменів і сенаторів і т. п. У кожній місцевості, де є скупчення українців, відбуваються святочні академії, молодечі апелі, торжественні Служби Божі, бенкети, а на українських будівлях радісно і гордо мають синьо-жовті прапори.

Безумовно, на протязі останніх 25-ти років зробили ми дуже багато для поширення інформацій серед неукраїнців в Америці — про день 22-го січня 1918 року, що є найбільшим національним святом для кожного українця.

Але чи це, однак, досить? Чи вид нашого прапора на тлі американського неба, нам уже вповні вистачає?

На жаль, ми дуже часто задоволяємося такими поверховними успіхами, чи ефектами, які заспокоюють наші емоції — та радіємо ними, як діти. Однак, поза лаштунками тих видимих успіхів, що їх пощастило нам осягнути, пропаґуючи наш День Незалежности, — далі захована ігнорація, а то і фальшива інтерпретація нашої історії, що бачимо постійно в американській пресі, політиці чи в офіційних підручниках. І в тому напрямі ми добилися досі дуже мало, та якось нас це досі ніяк не хвилює.

Ось візьмімо, наприклад, найважливіше джерело інформацій, яким всі користуються, а то публічні бібліотеки і Конґресова Бібліотека. Здається дуже мало українців свідомі того, що щойно минулого року (1981) так у „Підручнику для читачів" („The Readers Guide to Periodic Literature"), що його вживають у бібліотеках, як і у „Бюлетені для катологування" („Cataloging Service Bulletin") Конґресової Бібліотеки, почали вперше вживати окреслення Совєтський Союз, а не Росія. Значить треба було аж шістдесят років, щоби ті два джерела публічної інформації признали кінець російської імперії. Не можна, отже, дивуватися, що користуючись такими джерельними інформаціями, американські автори книжок, статтей чи підручників постійно включали і включають Україну в Росію.

Однак та зміна, що саме зайшла, не може бути для нас причиною великої радости, а радше ще одним доказом величезного браку знання проблем Східньої Европи серед компетентних американських чинників. На те вказує також догідна для бібліотек, але як шкідлива для нас, інструкція, щоби в каталогах далі затримувати прикметник „російський" у відношенні до всього що торкається Совєтського Союзу. Отож, далі усі горожани СССР, а в тому українці будуть находитися під рубрикою „росіян" і далі залишиться історія Київської Руси під заголовком „російська історія"...(гл. „Бюлетень для допомоги в каталогуванні" ч. 12/81 ст. 53-54).

Як бачимо, хоча поняття української нації та її окремішньої історії, боротьби за незалежність і визнання самостійности починають тут і там бути зрозумілими чужинцям, то все ж — це ще дуже поверховне. Бо хто із наших американських приятелів захоче глибше познайомитися із нашою історією, чи написати про нас, він бо попавши на такі достовірні для нього джерельні пояснення, напевно прийме їх скоріше за фактичні, ніж наші слова не підтримані доказами.

Аж лячно стає, коли усвідомити собі, як байдуже ставимося ми до справ, що торкаються фальшивої про нас інформації. І цей стан не дуже то змінився від усіх років нашого перебування в Америці.

Час від часу поодинокі громадяни чи групи (як ось, наприклад, т. зв. „МЕК", інформації та листи якого находимо тепер постійно на сторінках „Українського Тижневика") стараються в тому напрямі щось зробити, пишуть спростування, звертають увагу місцевим чи стейтовим властям, пробують добитися відповідних змін історичних даних у шкільних підручниках чи пресі. Але все те спорадичне, незорганізоване належно і далеко без зацікавлення загалу нашої громади та її співучасти.

А як багато могла б зробити вся спільнота, користуючись лише своїми належними правами рівноправних горожан американської держави, як багато могли б допомогти в цьому українські науковці, бібліотекарі, журналісти, учителі середніх шкіл та вкінці багато дітей у шкільному віці. Можна спільно домагатися змін у джерельних матеріялах, можна масово реаґувати на кожну фальшиву інформацію про нас і нашу історію, можна підтягнути все те під поняття дискримінації, як використовують її й інші національні чи соціяльні групи.

Але до таких спільних акцій наша громада холодно-байдужа. Либонь ми уміємо розпалитися лише у палких словах, які не вимагають чину, або у зовнішній маніфестації. Тому так легко нам радіти коли у День Незалежности і Соборности мають українські національні прапори, тому паки і паки зворушуємося читаю-

(Продовження на ст. 4)

Д-р Мирон Куропась

„АМЕРИКАНСЬКИЙ КРУЖОК"

II

Це вимовне, що перша англійська назва Українського Народного Союзу була Руський Народний Союз. Більш того, о. Григорій Грушка, перший редактор „Свободи", органу УНСоюзу, дав пораду його читачам не соромитися називати себе — „я є русин" по-українському, і „я є рашієн" по-англійському. Протягом перших шести років існування „Свобода" називала себе „руським часописом", — по-англійському — „рашієн", тож значить „російським"... в розумінні багатьох непоінформованих.

У 1899 році вона стала „малоросійською" публікацією. В 1904 році на ній значилося „Руський (малоруський)" часопис, і так залишалося до 1906 року, коли газета називала себе просто „руською".

Український Народний Союз, уміжчасі, офіційно змінив свою назву на „Малоруський Союз" в 1900 році. Аж до 13-ої Конвенції існував такий стан. У 1914 році ця назва була змінена офіційно на „Український Народний Союз" по-українському, а англійська назва його стала Ukrainian National Association.

Беручи до уваги величезні перешкоди, що їх ставили першим українцям в Америці ієрархія Римокатолицької Церкви в ЗСА, царський уряд Росії, уряд Мадярщини і сама етно-національна незрілість старої американської руської спільноти, уважаю, не перебільшенням буде сказати, що поява національно свідомої української громади в Америці перед 1915-им роком була феноменом, що його можна назвати чудом! Цього чуда доказали багато осіб, але його максимальний і кінцевий успіх був зумовлений двома найвпливовішими українсько-американськими інституціями — Українською Католицькою Церквою і Українським Народним Союзом. Накінець, однак, вироблення типу українського американця найбільше було трудом восьми українських священиків, які були особисто заанґажовані в названі обидві інституції, і вони були найбільш відповідальні за формування майбутньої русько-української громади. Юліян Бачинський, автор першої наукової студії про українські американські громади, назвав цих вісім священиків „Американським Кружком".

Сьогодні, понад 80 років після їхнього першого прибуття до З'єднаних Стейтів Америки, їхні імена ледве жевріють у далекому минулому, стираються з пам'яти, а їхні надзвичайні діла і осяги рідко коли згадуються. І ось мета цієї статті — згадати цих піонерів і піднести пам'ять про них на вищий щабель, на той, на який вони собі гідно заслужили в історії американсько-українських поселень.

„Американський Кружок" складався з восьми національно свідомих українських католицький священиків, які іміґрували до З'єднаних Стейтів Америки поміж роками 1893 і 1898, тобто у межовий період в історії нашої громади. До Кружка входили отці: Іван Констанкевич, Нестор Дмитрів, Іван Ардан, Микола Стефанович, Антін Бончевський, Стефан Макар, Микола Підгорецький і Павло Тимкевич.

Всі вони були особисто знайомими поміж собою, навіть приятелювали, і всі вони на зорі свого душпастирювання прирекли і постановили виконувати свою душпастирську працю за океаном, в Америці; залишитися неодруженими, а тому вільними від родинних обов'язків, щоб також уникнути тертя з латинськими владиками; і організувати руську громаду в Америці згідно з русько-українськими етно-національними напрямними.

В очах „Американського Кружка" єдиним і найбільшим засобом збереження русько-української спадщини в Америці була Русько-Католицька Церква. Не зважаючи на величезну чисельну перевагу угро-руського клиру — в 1894 році відношення було вісім до одного — „Американський Кружок" дуже швидко заанґажувався в титанічній боротьбі з угро-русинами за контролю над Церквою. Обидві групи підтримували встановлення окремої автономної руської епархії в Америці, але їхні цілі були різні. Угорські русини давали перевагу єпископові з чисто руською релігійно-культурною орієнтацією, тоді коли „Американський Кружок" волів єпископа, хто б співчував українським національним аспіраціям.

Засуджуючи намагання латинників латинізувати і врешті-решт американізувати русько-українську громаду, „Американський Кружок" створив так звану „Асоціяцію Руської Церкви в Америці" з метою об'єднати русько-український табір і зміцнити його опір проникванню римокатоликів. У 1902 році появилася стаття в „Свободі" під заголовком „Скажім собі правду в очі", в якій о. Ардан суворо критикував політику єпископів латинського обряду і Апостольську столицю, включивши у свій критицизм гасло: „Проч з Римом!" („Геть Рим!"). Як парох руської церкви в Олифанті, Пенсильванія, о. Ардан пізніше вислав листа до єпископа Гобана з Скрентону, повідомляючи його, що він більше не уважає єпископа своїм зверхником і просить скреслити прізви-

(Продовження на ст. 4)

Богдан Цимбалістий

ТАВРО БЕЗДЕРЖАВНОСТИ

УІ

Він далі коментує: „Це трагедія України — перевертні". Цю трагедію України Шевченко геніяльно змалював в апокаліптичній містерії „Великий Льох":

Сю ніч будуть в Україні
Родитись близнята:
Один буде, як той Гонта,
Катів катувати!
Другий буде (...)
Катам помагати.

Євген Сверстюк пояснює цю болячку донощицтва і зрадництва жадобою матеріяльних користей. У статті „На дев'яте березня" він писав: „Є щасливі нації. Для них відступництво і національна зрада — просто випадок патології, що реєструється в клініці, але не фіксується в історії. Для нас цілими століттями дорога до зради пахла коритом, мундиром, золотом, а дорога вірности — кров'ю („Вибране". Вид. Сучасність 1979, стор. 50).

Проте на нашу думку, існують ще інші, психологічні, причини цієї болячки. Донощицтво — це вияв укритої люті облудливої — покірного і нібито назверх льояльного раба, що не має відваги явно виступити проти противника чи ривалізувати з іншими за посаду, владу чи якісь користі, в якого нема мінімальної пошани і почуття національної чести, зате є сліпа, деструктивна злоба, заздрість і ворожість. Як інакше пояснити поширене донощицтво між нашими земляками, що жили в дпівських таборах, або навіть тепер в Америці чи в інших країнах вільного світу. На думку урядників Міжнародної Організації для втікачів (ІРО), українські табори відрізнялися тим, що в них було найменше злочинів (грабунків, убивств), тобто актів прямої агресії. Українці славилися за найбільш працьовитих, слухняних, покірних і невимогливих біженців. Зате з-поміж усіх етнічних груп від українців приходило найбільше доносів на своїх земляків.

Це саме діється в Америці чи іншій країні, де живуть українці. Нещодавно Іван Кедрин у своїй статті „Де корінь лиха України?" (з передруку у „Вільному Слові" з Лондону) навів кілька прикладів ганебної поведінки українців. „Вперше в історії Америки, — пише І. Кедрин, — покликав колишній президент Форд українського діяча на становище свого дорадника в етнічних справах, — негайно найшовся українець, який написав листа до Білого Дому, що покликаний на те становище діяч не має належних кваліфікацій". Проти включення українського спортовця запротестував теж українець своїм доносом...

Доноси в дпівських таборах і в Америці не приносили і не приносять ніякої матеріяльної користи, ані „мундурів", ані „золота", ані привілеїв. Вони викликають радше погорду до самих донощиків. Їхні доноси та їхні прізвища зберігаються в архівах і колись будуть виявлені дослідниками. Проте, це видно не спиняє донощика від доносів. Доноси є актами „пасивної агресивности", як їх зве клінічна психологія, — типовими для людей, що не навчилися явно та прилюдно боронити своїх прав, не вміють бути собою без страху і не вміють признатися до своєї амбіції здобути кращу посаду для себе у ривалізації явній з іншими, навіть своїми земляками, знайомими чи приятелями. Поневолена людина навчилася тільки стріляти з-поза плота.

Якщо мова про язву донощицтва — ситуація в сучасній Україні просто трагічна. Совєтська влада не тільки спокусами, але погрозами й психологічним примусом втягає людей до донощицької роботи. Часом совєтам удається зробити дітей донощиками на власних батьків.

Совєтська влада має подвійну користь із цієї тактики: з одного боку, вона здобуває контролю над людьми, бо знає, що і хто думає, що плянує робити тощо. Подруге, совєтська влада ширить страх і поглиблює недовір'я між людьми, і тим самим унеможливлює порозуміння, створення почуття національної єдности.

Вплив Донцова

Поразки і невдачі залишають звичайно в суспільності почуття гіркоти, збільшену злість на себе самих, шукання винних між собою і рівночасно радикальних способів вийти з цієї кризи. Це дуже родюче поле для демагогів. Використовуючи загальне невдоволення, економічні труднощі країни після війни або в наслідок інших причин, вони своїми спрощеними програмами уміють захопити широкі маси і здобути владу над ними. Так сталося в повоєнній Італії і Німеччині, де до влади прийшли Муссоліні і Гітлер. В Західній Україні не політичну владу, але владу над думанням молодої ґенерації українців здобув публіцист Дмитро Донцов.

Він був нещадний і часто несправедливий у критиці провідників Визвольної революції, отож давав молоді відповідь (спрощену) на їхнє „чому" (чому революція не вдалася?), і рівночасно пропонував свою ідеологію як вихід з кризи і певний шлях до перемоги в майбутньому.

Публіцисти, що сьогодні неґативно оцінюють ідеологію Донцова, готові все ж таки признати йому заслуги, зокрема в наснажуванні революційних протиросійських настроїв у Західній Україні. Це правда, що його виступ напередодні Першої світової війни на Студентському з'їзді у Львові в 1913 році з ясною програмою самостійности України був подією історичного значення. Але на поширення національно-визвольної ідеології у Західній Україні не сам Донцов мав вплив. Відразу після програної війни проти поляків західня українська суспільність ставала щораз більше політично революційною. Нагадаймо існування тайного університету у Львові, постання Української Військової Організації, протипольські акції, що спонукали польський уряд до пацифікації усього населення, організовану участь у виборах до польського сойму або їх бойкот і подібне. Нагадаймо ролю Греко-Католицької Церкви з молодим патріотичним духовенством, роботу „Просвіт" і кооператив по селах. Думаю, що і без появи Донцова галицька суспільність ставала б щораз більше революційною і готовою до активної боротьби за завершення національно-визвольних змагань. На тлі такого загального росту й поширення національної свідомости появився Дмитро Донцов. Своїми писаннями він, на думку багатьох, звихнув політичне думання значної частини суспільности й зупинив процес наростання зрілої політичної культури, тобто процес ставання нацією-державою.

Д. Донцов переніс уривки теорій кількох західніх публіцистів, філософів та соціологів, які, до речі, в західніх суспільствах не мали аж такого великого впливу — їх вважалося радше марґінесовими фігурами — і подав їх західньо-українській молоді за справді передових людей нової Европи. У своїх публікаціях „Вістнику" і квартальниках „Вістника", він хвалив Муссоліні, Гітлера, полк. Ля Рока, Л. Деґреля. Між іншим, цей останній вже перед війною зустрічався з Гітлером, і його бельгійці вважають за звичайного зрадника та гітлерівського аґента. Його та йому подібних Донцов представляв як представників відродженої Европи. На таких зразках мала виховуватися західньо-українська молодь. Чи не був це обман?

Неґативний вплив Донцова помітний і в тому, що він завернув наростання політично-державницької культури серед західньо-українського суспільства, головною рисою якої є вміння підпорядкувати свої особисті та групові інтереси і переконання загальнонаціональним інтересам і вартостям. Це є культура національної згоди, „консент" співпраці в критичних хвилинах, не зважаючи на всі різниці між поодинокими групами. Саме поняття слова „згода" викликало в Донцова потоки глумливих і їдких коментарів так, начебто прагнення національної згоди, потяг до компромісу між групами були національним злочином.

Що така реґресія відбулася, вистачить порівняти поведінку нашої політичної верхівки перед і під час наших Визвольних змагань 1918-1920 років з поведінкою під час Другої світової війни. Наші посли до австрійського парляменту і наші військовики діяли в порозумінні, тобто в повному довір'ї, що всі вони є чесними і щирими патріотами, що всі прямують до тієї самої мети. І хоч часом були помилкові рішення, не було ніяких внутрішніх бунтів, не було взаємних вбивств чи терору одних проти других. Це була подиву гідна політична зріла акція. А що приніс 1941 рік?

(Продовження буде)

В Ню Йорку...

(Продовження зі стор. 1)

Він також коротко англійською мовою привітав С. Розаріо, який потім сказав кілька слів до присутніх, підкреслюючи позитивні вартості української громади в ЗСА, а в Ню Йорку зокрема, і висловив переконання, що вже в недалекому майбутньому український нарід напевно здобуде свою самостійність. На закінчення відчитав проклямацію під оплески присутніх.

Добре опрацьоване святочне слово виголосив мгр І. Базарко, який насвітливши історичні події з часів Українських Визвольних Змагань, закликав громаду до зміцнення віри і посилення активности на всіх відтинках українського життя. На першому місці, — заявив І. Базарко, — стоїть проблема єдности української спільноти, відсутність якої є причиною багатьох неуспіхів, зокрема на зовнішньо-політичному відтинку. „Повернімся до духа єдности, до духа Першого Конґресу СКВУ", — підкреслено заявляв президент СКВУ, вказуючи на борців в Україні, які не зважаючи на труднощі, зуміли знайти золоту нитку тяглости української державної суверенности, яку пряли творці Четвертого Універсалу.

У мистецькій частині виступали: мішаний хор „Думка" під диригентурою Семена Комірного і з акомпаньяментом Т. Сиґіди й Ірини Фабрики; соліст бас-баритон Микола Фабрика і рецитаторка Марта Зєлик.

У першій частині хор під загальне захоплення учасників, виконав стрілецьку пісню „Їхав стрілець на війноньку", „Сонце заходить" і уривок з опери „Богдан Хмельницький". Сольову партію виконував М. Фабрика, який раніше проспівав відому пісню „Думи мої".

Після короткої перерви з рецитацією виступила М. Зєлик, сольоспівом М. Фабрика з піснями: „Гетьмани, гетьмани", „Повій вітре в Україну" і „Ой Дніпре мій Дніпре" під акомпаньямент І. Фабрики. Слід підкреслити, що виступ соліста був дуже позитивно сприйнятий публікою.

Завершив програму хор „Думка", проспівавши такі твори, як: „Кавказ" (друга частина симфонічної поеми), слова Т. Шевченка, муз. С. Людкевича, солісти А. Ґроґуль і М. Фабрика; „Закувала та сива зозуля" — музика П. Ніщинського, соліст І. Гельбіг і чудовий твір „Україна", слова Т. Шевченка, муз. Д. Давидовського, солісти Олена Замята і М. Фабрика.

Цю добре приготовану і передуману Святочну Академію закінчено українським славнем, що його започаткував хор „Думка" і підхопили на залі усі присутні.

Позитивом треба вважати також пошанування Дня української незалежности численними підприємцями, крамниці яких були у п'ятницю, 22-го січня, зачинені, а на дверях видніли написи з відповідними поясненнями. Також на українських будівлях повівали українські і американські прапори. Подібно, як в минулих роках відзначали українці Свято Державности в околицях метрополій Ню Йорк і Нюарк.

В Нюарку-Ірвінґтоні, як щороку, деякі крамниці українських власників були закриті. Прапори були на будинках Народного Дому, парафіяльному будинку української католицької церкви св. Івана Хрестителя, православній церкві св. Трійці, будинку „Чорноморської Січі", „Самопомочі", бюрі Анни Дубас. Особливо була прикрашена православна церква св. Вознесіння в Мейплвуді. В українській католицькій школі св. Івана Хрестителя відбулася святочна імпреза з вивішенням прапорів.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРЕДИТІВКИ ПЕРЕНЕСЕНО

Ню Йорк, Н. Й. — Загальні річні збори членів Федеральної кредитової кооперативи „Самопоміч", які були раніше заповіджені на 14-го березня ц.р., з незалежних від дирекції причин перенесені на 21-го березня. Збори відбудуться о год. 2:30 по полудні у великій залі Академії св. Юра, при 215 Схід 6-та вулиця. Дирекція кредитівки пригадує, що управненими до голосу є тільки члени, а доказом членства є ощадностева книжечка, яку кожний учасник мусить принести зі собою. У випадку спільного конта, тільки перша особа є управнена до голосу. Дирекцію кредитової кооперативи „Самопоміч" очолюють тепер адв. Роман Гуглевич, голова, і д-р Іван Флис, секретар.

Д-р Ярослав Воєвідка

(У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ)

Так недавно, бо всього 28-го червня 1980 року, під час Двадцятого Наукового З'їзду Українського Лікарського Товариства Північної Америки в Дітройті українські лікарі мали нагоду вшанувати св.п. д-ра Ярослава Воєвідку грамотою почесного членства своєї професійної організації, якої він був співосновником і якою так дуже дорожив.

Тоді то в дружніх розмовах він потонув у споминах минулого. Він розказував про зелену кучеряву кіцманську Буковину, про коломийські і станиславівські гімназійні часи. Нам здавалося, що ось зупинився час, а ми не над мишиґенським озером, та що нам світять найясніші в світі чорногорські зорі і безжурно шумлять Черемош і Прут. Його молодеча мрія студіювати медицину в серці українського Піємонту у Львові не здійснилася. Доля призначила його до Кракова у старовинний Ягайловський університет, де він промувався на доктора медицини й ставив перші успішні професійні та наукові кроки. Примусове покликання до польської армії і участь в короткій польсько-німецькій війні докорінно змінили його життя. Ці події змінили життя мешканців східньої Европи, як теж цілу політичну культурну й економічну структуру старого світу. Коли на початку німецько-совєтської війни Червона армія покинула Західню Україну, бл.п. д-р Ярослав повернувся до Львова, де продовжував своє життєве покликання та славну лікарську традицію роду Воєвідків. Він став доцентом медичного факультету Львівського університету. Не шкодуючи свого дорогого часу, брав також активну участь у важливих у той час громадських справах. У час великогоісходу в 1944 році разом з родиною і численними приятелями був примушений покинути дорогий Львів, з надією скоро до нього повернутися. Та химерна доля кинула його через Відень на дальшу життєву мандрівку. Він опинився в баварській столиці в час, коли дослівно все розподалось і догорювало. Тут на руїнах Мюнхену, в серці еміґрантської України, він взявся як один із перших до організації здоровної і харитативної служби для розгублених українських утікачів, українських воєннополонених різних армій та примусово вивезених робітників. Зразу працював ентузіястично як член президії, а від квітня 1948 року як голова Українського Червоного Хреста, званого тоді з химери альянтів Українською Санітарно-Харитативною Службою. У той самий час був організатором і головою Українського Лікарського Товариства Німеччини, як теж членом багатьох суспільних організацій. У дальшій життєвій мандрівці бл.п. д-р Ярослав Воєвідка опинився, як більшість із нас, у вільній Америці.

Св.п. д-р Ярослав Воєвідка

Мовні, побутові та психологічні початкові труднощі не дозволяли довгий час на спокійне життя, бо треба було спершу забезпечити молоду родину, відбути обов'язкову практику та здобути американський диплом. Він береться разом з іншими нашими видатними лікарями організувати розсіяних колеґ та творити в новій дійсності на незнаному терені українську лікарську організацію. І так Українське Лікарське Товариство Північної Америки стало дійсністю, а бл.п. д-р Ярослав Воєвідка був його другим з черги головою впродовж двох каденцій.

Розуміючи значення нашого професійного журналу „Лікарського Вісника", коли він опинився в тимчасовій критичній ситуації, він, за власними словами, іменував сам себе редактором та виконував цей обов'язок протягом двох років.

Великий товариський такт розум і правдиве загальновідоме джентлменство Покійного були у великій мірі тривкими підвалинами, що на них успішно росло і розвивалося наше Товариство. Навіть його критична недуга і передчасна смерть були наче символічним кінцем вояка своєї організації на стійці, коли .. він допомагав своєму синові, д-рові Ігореві, знайти відповідне приміщення для чергової научної конвенції УЛТПА.

Не лише генерали, але теж громадсько-професійні провідники ніколи не вмирають, тільки відходять у вічність.

Коли з його відходом такий великий жаль вкрив всю українську громаду, то нехай почуття шляхетної гордости за незвичайного мужа, батька, дідуся і приятеля злагіднить біль розлуки.

Люди такі, як св.п. д-р Ярослав Воєвідка, вмирають лише тілом, але своїми добрими ділами, непересічними прикметами духа і характеру, трудами для свого народу — житимуть вічно.

Д-р Мирослав Харкевич

СТУДЕНТСЬКА ЗАБАВА

Ню Йорк, Н. Й. — Український студентський клюб при Барнадськім і Колюмбійськім коледжах влаштовує у п'ятницю, 29-го січня ц.р., о год. 9-ій вечора студентську забаву; грає оркестра „Водограй"; вступ чотири доляри від особи. Забава відбудеться у Wollman Auditorium Terris Booth Hall, Columbia University, 115th Street & Broadway, New York, N. Y.

Союзовці Пассейку...

(Продовження зі стор. 1)

М. Чабан, В. Мочула, Л. Кобзар, І. Хомко, І. Блиха, Н. Михайлишин, В. Марущак та інші. В дискусії були порушені справи організування нових членів і впровадження в життя постанов Загальних зборів. Голова Контрольної комісії Ю. Котляр здав звіт і дав внесок уступаючій Управі уділити абсолюторію, що й зроблено одноголосно.

Нову Управу обрано в такому складі: І. Хомко — предсідник, Р. Галабурда — заступник предсідника, І. Блиха — фінансовий секретар, В. Тижбір — касир, В. Марущак — рекордовий секретар, П. Головачук — почесний член; опікуни хворих: А. Марущак і В. Оліярник; прапорщики: С. Коваль і М. Тижбір; мужі довір'я: Т. Хомишак і Н. Михайлишин; господар — Л. Кобзар; Контрольна комісія: Ю. Котляр, голова, М. Юрченюк і В. Мочула, члени.

Фінансовий секретар 182-го Відділу в Клифтоні Г. Клименко передав привіт від управи і членів і висловив свою радість із спільної співпраці в Окрузі Пассейку. Він подякував за те, що мав можливість брати участь у зборах.

Предсідник І. Хомко відчитав заклик від Головної Управи УНСоюзу взяти участь у збірці для допомоги українцям в Польщі. Після короткої дискусії з каси Відділу уділено 500 дол., а Управа Окружного Комітету Пассейку ухвалила 200 дол. Також рішено перевести збірку серед членства і ширшого громадянства.

Перед закінченням зборів переобраний предсідник І. Хомко подякував за співпрацю всім в Союзі і громаді та попросив на перекуску, яку приготовили А. Марущак і Е. Оліярник.

Збори закінчено відспіванням національного гимну.

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. мґр. Ірени Рубич
складають 30.00 дол.
на СИРОТИНЕЦЬ в Бразилії
Я. М. ВЕЛИЧКИ і Ліда ВИЛСОН з Родиною

Замість квітів на свіжу могилу
МИСТЦЯ
бл. п. ОРЕСТА КАВКИ
сина наших Дорогих Кумів
складаємо 50.00 долярів
на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД
Теодор і Стефанія ЛЕШКИ з родиною

Опечаленій Родині складаємо вислови глибокого співчуття.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього 7-го червня 1981 р. по тяжкій недузі відійшов від нас, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, БРАТ, ВУЙКО, СТРИЙКО І ШВАҐЕР БЛ.П.

СТЕФАН КУРНЯВКА

Ми не в силі висловити всім нашу вдячність: Родині, Землякам, Друзям і Знайомим, що в дні 7-го червня ділили з нами наш тяжкий біль. Моя щиро-сердечна подяка Всечеснішим Отцям церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку: о. Д.Библову, о. М.Перетятковї за молитви і моральну піддержку. Окрема моя щира подяка о. М.Перетяткові за переведення похоронних відправ. Зокрема моя сердечна подяка П.Несторові Баснякові, голові І-шого Відділу ООЧСУ за зворушливі прощальні слова під час Панахиди.

Щира моя подяка Організаціям: ОЖ ОЧСУ, ООЧСУ і СУМА, ближчій і дальшій Родині, Землякам, Друзям, Приятелям мого Покійного і моїм, за пожертви, за молитви, за квіти, за Служби Божі щиро-сердечна моя подяка. Друзям, що жертвували труд, день праці, тим що несли домовину і всім, що прибули на похорон, та відпровадили мого дорогого Покійного Чоловіка на місце вічного спочинку, сердечна Вам подяка. Зокрема моя сердечна подяка Управі Українського Народного Дому, моїм Подругам і панству Стефанів за приготовання тризни.

Всім, що висловили нам своє співчуття усно і писемно.

Не маю змоги подякувати Усім зокрема. Якщо когось проминула, прошу вибачити. Усі ті вияви пошани до бл.п. Дорого мого Мужа останyть в моїй пам'яті на віки, а Вас Усіх хай Всевишній Господь винагородить сторицею.

В пам'ять Мого Покійного Чоловіка жертвую:
На Фонд Визволення України 100 дол.
На Дім Визвольного Фронту в Ню Йорку 50.00 дол.
На ООЧСУ — Відділ в Ірвінґтоні 50.00 дол.
На виховання священиків 50.00 дол.
На церкву в Люрді 120.00 дол.

Дружина КАТЕРИНА

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. Марії Головінської
25.00 долярів зложили
на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД
Теодор і Стефанія ЛЕШКИ з родиною
Опечаленій Родині, складаємо щирі вислови співчуття.

ЗА СПОКІЙ ДУШ І ВІЧНУ РАДІСТЬ ПОКІЙНИХ МЕЦЕНАТІВ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ в ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

сл. п. інж. **МИХАЙЛА ПЛАХТІЯ**
(в першу річницю смерти)
сл. п. **ВАРВАРИ ТОМАШІВСЬКОЇ-ПЛАХТІЙ**
(в 4-ту річницю смерти)
сл. п. **МИХАЙЛА ГУБІЦЬКОГО**
(в першу річницю смерти)
сл. п. **ВАСИЛЯ ЛЮБИЦЬКОГО**
(в 40-ий день смерти)

будуть відправлені
СПІВАНІ СЛУЖБИ БОЖІ
в ОБИТЕЛІ ОО. ВАСИЛІЯН в ҐЛЕН КОВІ, Н. Й.
в П'ЯТНИЦЮ, 29-го СІЧНЯ 1982 р.
і в ЦЕРКВІ ВСІХ СВЯТИХ, 206 Схід 11-та вул. в НЮ ЙОРКУ
в СУБОТУ, 30-го СІЧНЯ 1982 р., год. 10-та ранку
Просимо про молитви до Всевишнього, щоб прийняв Душі Покійних у своє Небесне Царство.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
І ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Знайомими та Приятелями, що дня 25-го січня 1982 р. в Мюнхені, Німеччина, відійшов у Вічність б. суддя в Монастириськах

бл. п. Радник МИХАЙЛО КЕРНИЦЬКИЙ

народжений 1898 р. в Мостищині, Україна.

Залишені в смутку:
дружина — ОЛЬГА
син — ІГОР
дочка — ЛІДА в ЗСА
та 4 внуки
зять — СТЕПАН

ПОХОРОН відбудеться в четвер, 28-го січня 1982 року в Ляндсгуті, Баварія і буде похований в родинному гробівці.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

Вшановуючи світлу пам'ять померлих дорогих осіб, на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Оксана і Стефан Богданович—1.000 дол., в пам'ять невіджалуваного брата і шваґра бл. п. СТЕПАНА ФАРМІҐИ

Ія, Андрій, Тиміш—діти — 1.000 дол., в пам'ять дорогих родичів св. п. інж. ІРИНИ і ПЕТРА ШОХ.

Д-р Богдан О.Фецович —1.000 дол., в пам'ять мами св. п. ІРИНИ ФЕЦОВИЧ.

Д-р Ірена Н. Гребеняк—250 дол., в пам'ять батька бл.п. ІВАНА ГРЕБЕНЯКА і брата бл.п. РОМАНА ГРЕБЕНЯКА.

Марта і д-р Остап Тарнавські — 200 дол., в пам'ять хресної мами св. п. ЯРОСЛАВИ з МЕЛЬНИКІВ МАРК.

Д-р Роман Лисяк—200 дол., в пам'ять св. п. д-ра МАРКІЯНА МІҐОЦЬКОГО.

Роман і Люба Домбчевські —100 дол., в пам'ять батьків св. п. о. КИПРІЯНА і МАРІЇ ДОМБЧЕВСЬКИХ та св.п. РАДНИКА СУДУ ІВАНА і ЮЛІЇ БЕЛЕЇВ.

Ніна і Михайло Сенькові—100 дол., замість квітів на могилу св. п. ПАВЛА ПОРФІРОВИЧА ЛЕЛЯК.

Михайло Білозір 100 дол., д-р М.Крижановський—50 дол., Марія Холєвчук, Роман і Анна Чорнобіл, Ілля і Людмила Демиденки, Григорій і д-р Лідія Костинюк, проф. Володимир Пилишенко, Йосиф і Галина Тимочко—по 25 дол., Меланія Боднар, Богдан і Зенон Ґуран, Павло В.Гарріс—по 20 дол., Віктор Ґалуцький, Параска Кричук, Ю.Кузів, Іван і Марія Мойсей, Зенон Омецінський, Леся Телега, Мирон і Галя Тицькі—по 10 дол., Стефанія Лаба, Олександер Орищук, Орест Павлович, Ярослава Стеців — по 5 дол., в пам'ять св.п. МИХАЙЛА КРИЖАНІВСЬКОГО

Оксана Рак—50 дол., в пам'ять св. п. д-ра МИКОЛИ КУЗЬМОВИЧА.

Яків Рудяк—муж, донька Марія з мужем Іваном, внук Кристофер--50 дол., в п'яту річницю смерти дружини св. п. ЮСТИНИ РУДЯК.

Василь Дідощак—50 дол., в пам'ять родичів бл.п. МИХАЙЛА і ОЛЕКСАНДРИ ДІДОЩАК.

Христина і Андрій Сало—50 дол., в другу річницю смерти найдорожчої дочки бл. п. МАРІЇ ТЕОДОРОВИЧ.

Зіновій Питляр—50 дол., в пам'ять стриянки св. п. Оле ОЛЕНИ ПИТЛЯР.

Василь і Дмитро Лагошняк—30 дол., в пам'ять св. п. АННИ КРУТИГОЛОВИ.

Д-р Адріян і Христина Сливоцькі—25 дол., замість квітів на могилу бл. п. інж. ОСИПА БАНДЕРИ.

Корнило і Емілія Дзюби—25 дол., замість квітів на могилу бл. п. д-ра ОЛЕКСАНДРА НЄДЗВЄЦЬКОГО.

Дякуючи жертводавцям за пожертви линемо до Господа з молитовним проханням, щоб дарив Померлих вічним спокоєм і радістю.

Головна Екзекутива
Фонду Катедр Українознавства (ФКУ)

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашого Незабутнього ЧОЛОВІКА, БАТЬКА І ДІДА

бл. п. МАКСИМА СКОРУПСЬКОГО

буде відправлена
П А Н А Х И Д А
у неділю, 7-го лютого 1982 р., о год. 11-ій ранку
в церкві св. Юрія Переможця
в Ярдвіл (Trenton), Н. Дж., Алентовн Рд.
Кому був Дорогий Покійний, просимо в цей день помолитися за спокій душі Його.

У глибокому смутку — РОДИНА

В ШОСТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НЕЗАБУТНЬОГО НАШОГО ДРУГА, ЧЛЕНА ПРЕЗИДІЇ ОУП „СЛОВО",
УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА

сл. п. МИКОЛИ ВАСИЛЬОВИЧА ПОНЕДІЛКА

в неділю, 31 січня 1982 р., о год. 12:15 по пол., після Святої Літургії
буде відслужена
в українській православній катедрі СВ. ВОЛОДИМИРА в Ню йорку, Н. Й.
82 вул. Захід

ПАНАХИДА за ДУШУ ПОКІЙНОГО

ПРЕЗИДІЯ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО"

„Американський"...

(Продовження зі стор. 2)

ще Ардан з листи підлеглих священиків дієцезії.

Єпископ Гобан відповів отцеві І. Арданові екскомунікацією цього останнього, відлученням від Церкви русько-українського священика. Проте отця Ардана не легко було залякати, і він розпочав заходи для скликання конвенції „Асоціяції Руської Церкви" („Ruthenian Church Association in America"), щоб вирішити майбутнє Русько-Української Церкви в Америці раз і назавжди.

В березні 26-го, 1902 року, „Американський Кружок" скликав конклав Асоціяції в Гаррісбурзі, Пенсильванія, і тут були ухвалені у формі резолюції наступні вимоги:

1) Визнати офіційно назву-окреслення „Руська Церква", як назву для всіх руських церков у З'єднаних Стейтах Америки. Назви такі, як „Греко-Католицька", „Угорсько-Грецька Католицька" і „Об'єднана Греко-Католицька" були оголошені неприйнятливими.

2) Ґарантувати русько-католицьку автономію в Америці з повною незалежністю від єпископів і священиків латинського обряду.

3) Негайно анулювати всі напрямні для керування Руською Церквою в Америці, визначені Священною Конґреґацією для поширення віри.

4) Назначити руського єпископа в Америці, що його виберуть руські священики і представники церковних мирянський комітетів, який був би безпосередньо відповідальний Папі, а не Священній Конґреґації для поширення віри.

Русько-Українська Церква, самозрозуміло, ніколи не відкликала своєї присяги – вірности Апостольській столиці, але тиск за встановлення окремої ієрархії, заініційований Гаррісбурзькою конференцією (конклавом) у 1902 році, продовжував зростати. Нарешті, в 1907 році, найбільше через особисте втручання Митрополита Андрея Шептицького, який втішався значною пошаною у Римі, священик Сотер Ортинський, василіянин-монах з Галичини, був призначений першим американським руським єпископом. Так Русько-Українську Церкву врятував від „злиття" з латинською в Америці власне „Американський Кружок", що виграв свій перший бій.

Вплив „Американського Кружка" всередині Русько-Української Церкви був значний, але він був без порівняння ще більший у Руському Народному Союзі і в його пресовому органі „Свободі", де ця група полум'яних патріотів втішалася заслуженою славою. Два члени Кружка були головними предсідниками Союзу, а четверо були головними секретарями. Три члени Кружка були головними редакторами „Свободи", часопису, що був єдиним найбільш важливим чинником українізаційної кампанії в Америці. Вимовна деталь і в цьому 12-річному періоді, коли члени кружка унапрямлювали редакційну політику „Свободи", газета перетворилася з „русской" („Russian"), яка благала культурного визнання її Москвою на „руський" пресовий орган, що вимагав українсько-національної автономії.

Як і треба було очікувати, „Американський Кружок" натрапив на сильну опозицію в його намаганнях українізувати русинів-американців. Одним з цих опозиціонерів був Григорій Грушка, перший редактор „Свободи", який так був роздратований діями Кружка, що він залишив був свою Церкву і став російським православним священиком. Отець Грушка пізніше видавав часопис „Свєт", пресовий орган, що його підтримувала Російська Православна Місія і який послідовно критикував „Свободу" за те, що, на думку редактора „Свєта", було „зрадою" руських традицій.

Найбільш непримиренна опозиція до програми українізації „Американського Кружка", однак, вийшла з угро-руської суспільности, особливо з кіл „Американсько-Русского Вєстніка", який нававрував членів „Американського Кружка" назвою „радикальні попики", обвинувачуючи їх у намаганні руйнувати „духовну моральність" русинів. „Ми повинні остерігатися 'українізаторів' у нашому оточенні, — попереджував угро-руський періодик, — і небезпечної епідемії радикального соціялізму поміж американськими русинами".

Врешті-решт, не зважаючи на успішний опір російських і угро-руських інституцій, етно-національна програма „Американського Кружка" перемогла. Сеґмент громади русько-американської українізувався. І так було забезпечене наше майбутнє як національно свідомої громади.

Це була, звичайно, „Свобода", що несла левину частину вантажу в процесі українізації, і я бажав би, щоб тут було місце процитувати вислови з багатьох захоплюючих і стимулюючих редакційних статтей, які появилися на сторінках „Свободи" протягом тієї ери, коли „Американський Кружок" керував тут народним життям; цю нагоду слід створити згодом. Але, закінчуючи мої уваги, проте, дозволю собі коротко згадати деякі найважливіші національні осяги окремих членів „Американського Кружка", щоб читачі могли більш повно охопити широту і засяг вкладу цієї чудової групи духовних осіб — українських піонерів, у розвиток нашої громади в Америці.

Отець Іван Констанкевич

Перший член „Американського Кружка", який еміґрував до Америки, був о. Іван Констанкевич. Він прибув сюди в 1893 році і осів у Шамокіні, Пенсильванія, де він став парохом місцевої русько-української церкви і був ним аж до його смерти в 1918 році. В історії українських американців о. Констанкевич відомий як основоположник етнічної школи в Америці і як один з трьох основників Українського Народного Союзу, організації, у якій він був головним секретарем два роки, від хвилини постання УНС у 1893 році до 1895 року.

Подібно як о. Іван Волянський, о. Констанкевич був активним в загальноамериканському робітничому русі; протягом особливо довгого шахтарського страйку в 1900 році це був о. Констанкевич, який віддав у заставу будинок церкви тут, щоб здобути фонди для потребуючих страйкарів-парохіян, що потрапили в дуже скрутне становище. Заплатите мені, коли ми „виграємо страйк", — проголосив він з амвону у його церкві.

о. Нестор Дмитрів

Отець Нестор Дмитрів прибув до Америки в 1895 році й осів у Мавнт Кармель, Пенсильванія. Він став редактором „Свободи" на місце о. Г. Грушки цього самого року. Пізніше він відбув подорож до Західньої Канади, щоб там обслуговувати духовні потреби зростаючої української громади. Це був о. Дмитрів хто відправив першу українську Службу Божу на канадському ґрунті — в Теребовлі, в 1897 році, і це він помістив у „Свободі" першу серію статтей, у яких описане українське життя на північ від кордону ЗСА. Отець Дмитрів був головним предсідником УНСоюзу один рік, від 1895 до 1896 року. Він також був головною рушійною силою в основанні „Русько-Грецької Католицької Вчительської Асоціяції", першої такої організації взагалі на американському терені.

(Продовження буде)

Д-р О. Скипакевич - Ксенос — український правник

Із закінченням останнього академічного року українська громада Дітройту збагатилася новими професіоналістами. Між ними Оксана Скипакевич-Ксенос, яка закінчила правничу школу Вейн стейтового університету, одержавши науковий ступінь доктора правничих наук, та успішно склала іспит перед Правничою Палатою стейту Мишиґен, одержавши дозвіл на практику права.

Д-р Оксана Скипакевич-Ксенос

У грудні 1981 року д-р О. Скипачевич-Ксенос допущена була до Палати адвокатів окружного суду Східнього Мишиґену та до Палати адвокатів федерального податкового суду. Зараз вона працює адвокатом при Департменті скарбу в американському Уряду.

Д-р Оксана Скипакевич-Ксенос народилася у Дітройті в родині Ярослави і Степана Скипакевичів. Початкову й середню освіту закінчила при парохії української католицької церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку, Мишиґен. Ступінь бакалавра осягнула у Вейн стейтовому університеті зі слов'янських мов, а згодом, при тому ж університеті, — диплом магістра з російської мови. В часі студій викладала на початкових і середніх курсах російської мови у Вейн стейтовому університеті.

В цьому самому часі Оксана вивчала також і грецьку мову та виказалась неабиякими успіхами. В нагороду за це одержала стипендію від грецького уряду на поглиблення студій в Греції.

Влітку 1973 року поїхала до Греції, де вивчала грецьку філологію, археологію і мистецтво та подорожувала по грецьких островах та важливіших історично-пам'яткових місцях в Греції й Туреччині. З рамени Фундації Форда вона поїхала в Совєтський Союз, де у Ленінградському університеті поглибила знання з російської мови. Побут там дав їй нагоду подорожувати по різних містах СССР з метою відвідати якнайбільше міст України.

Здобувши диплом маґістра, Оксана вступила до активної служби при американській армії, де перейшла старшинський вишкіл та служить в головному адміністраційному корпусі. Зараз має чин капітана в резерві.

Д-р Оксана Скипакевич-Ксенос вчилася у школі українознавства Рідна Школа в Дітройті, яку закінчила матурою з відзначенням. Впродовж багатьох років вивчала гру на фортепіяні в Українському Музичному Інституті та була членом української молодечої організації Пласт.

Разом зі своїми батьками д-р Оксана належить до 20-го Відділу Українського Народного Союзу в Дітройті. Успіхами д-р Оксани Скипакевич-Ксенос втішаються її батьки, чоловік Теодор та синок Ілля.

Н.Н.

Чи досить...

(Закінчення зі стор. 2)

чи Четвертий Універсал.

Чи те, що в ті святочні хвилини, побіч нас стоять наші діти і наші приятелі неукраїнці, які далі читають у підручниках про Україну як частину Росії, нас не зобов'язує до чогось більш тривкого, як одна хвилина, один день патріотичного зворушення?

„Ангел Хоронитель" — молитовник для дітей

Однією з небувалих подій у релігійному житті українців Торонто було видання дитячого молитовника, під заг. „Ангел Хоронитель", опрацьованого молодим священиком отцем Тарасом Лозинським, співробітником церкви св. Димитрія та ілюстрованого відомим мистцем Ярославою Сурмач із Ню Йорку.

Офіційне відкриття виставки ілюстрацій з цього молитовника в образах відбулось 5-го грудня 1981 року в галерії Канадсько-Української Мистецької Фундації. 74 ілюстрації-образи роботи п-і Ярослави є власністю подружжя Бойків із Мілтону та будуть вартісною мистецькою прикрасою в шкільній залі св. Димитрія.

Цей вечір попередила обширна стаття пера Тома Гарпера, редактора релігійної частини популярного щоденника „Торонто Дейлі Стар", прикрашена світлиною авторів тексту й ілюстрацій. Т.Гарпер офіційно відкрив виставку, гратулюючи за взірцеве мистецьке видання молитовника та сподіваючись, що цей молитовник дійде і до „мовчазної церкви" в Україні.

Привітальне слово сказали Владика Ізидор Борецький; о.Митрат Іван Татарин, парох церкви святого Димитрія, Тоні Царук, голова Товариства Лицарів Колюмба, який вручив додаткову суму грошей на видавничі цілі; отець Дичок від Товариства Святої Софії.

Ці останні товариства є фундаторами видання дитячого молитовника.

Мистець Ярослава Сурмач висловила своє вдоволення зі співпраці з автором текстів о. Лозинським, після чого вручено грамоти фундаторам і добродіям, а іншим - гарною стрічкою й квіткою перев'язані нові молитовники. Окремо привітав о. Лозинський посадника частини Торонто-Етобіко Деніса Флина, на території якого приміщується церква й цілоденна українська школа св. Димитрія, де, між іншим, навчається наймолодший син посадника, і тому йому подаровано молитовник з українським текстом. Майже вся ця частина відбулась по-англійському з огляду на канадських гостей, хоч мала родинний характер, бо більшість присутніх — це парохіяни церкви св. Димитрія, а майстром церемонії був о. Лозинський.

На закінчення виступив відомий квартет „Верховина", що проспівав пісні: „Під Твою милість" Бортнянського, „Спомин з гір" Безкоровайного та „Пісня буде поміж нас" Івасюка. Їх нагороджено щирими оплесками та вручено у подарунок молитовники.

Сама книжечка-молитовник виданий тиражем 8.000 (з того 3.000 українською, а 5.000 англійською мовами) на люксусовому папері, величини 15 на 12 см., має 152 сторінки із поясненнями головних частин Святої Літурґії та важливіших молитов, переважно у двох-трьох реченнях, та є призначений, за словами о.Лозинського, для дітей у віці між 4-ма і 9-ма роками. Чудові кольорові ілюстрації Ярослави Сурмач, як і завжди, промовляють до дитячої спостережливості і будуть притягаючим моментом у розповсюдженні молитовника, який у твердій позолоченій оправі коштує 15 дол., а в синій чи білій - 12 долярів.

У неофіційній частині вечора публіка гуртувалась при столах, де продавались молитовники; оглядала виставку образів-ілюстрацій із англійським текстом (бо молитовник з українським не дійшов на час) або заходила до кімнати зі смачним буфертом, де угощали жінки з Ліги Українських Католицьких Жінок при церкві св. Димитрія.

Наступного дня, коли виставка була відкрита для загальної публіки, вже забракло молитовників українського видання (їх було на відкритті тільки 300), так що члени парохіяльного комітету збирали замовлення.

Появився молитовник в надвечір'я св. Миколая за новим календарем, за яким святкує церква св. Димитрія, де парохіянами є переважно мішані подружжя; а в день св. Миколая сповнилось бажання Тома Гарпера, бо кілька молитовників були вже в дорозі до Варшави, куди в подарунку повезла їх сестра Василіянка, бо звідти значно ближча дорога до „мовчазної української церкви".

О.Л.

Відповідь...

(Закінчення зі стор. 2)

ваних відчуттях". Але ця заява звертається проти самого А. Солженіцина і проти „Нового Русского Слова", що її воно надрукувало. Адже ж їм також можна відмовити в репрезентуванні, поскільки вони діють за кордоном, а в метрополії росіяни не осмілилися б їх відверто підтримувати.

Заява про те, що українське питання може вирішити „місцеве населення" України, хай лежить на сумлінні автора (заяви), бо за найменший вияв навіть зовсім нешкідливого, в сфері чистої культури здійснюваного націоналізму, українців жорстоко карають.

Міркування А. Солженіцина вказують, що він цілковито не знає ані українського зарубіжжя, ані національного руху в самій Україні. Ми поручаємо всім неосвідомленим у цьому питанні росіянам, прочитати основний дослід „Ethnocide of Ukrainians in the USSR", Smoloskyp Publisher, Baltimore, 1979, здійснений якраз в метрополії, а також численні статті в журналах „Сучасність", „Визвольний Шлях", де представлена точка зору українців самої України. Чому ж ми не мали б їм вірити ? А вірити комусь іншому ?

Розуміється, ніхто не зобов'язує росіянина знати українські проблеми. Це справа особистого заінтересування. Але коли людина виступає в пресі на тему російсько-українських взаємин, то вона повинна добре знати і точно представляти погляди українців щодо їх власної долі. Навіть, якщо ці міркування дискусійні. Представляти точку зору опонента точно і в усій повноті, а не здеформовано і довільно, — це питання етики в політиці і публіцистиці.

Відкинувши запрошення українських учених і виступивши в російській пресі з неприхильною заявою на адресу українців, А.Солженіцин тільки скріпив позиції російських шовіністів, які тягнуть назад справу боротьби з совєтською імперіялістичною системою.

Обскурантська позиція А.Солженіцина, яку він зайняв до українсько-російського питання, недостойна автора „Архіпелаґу Ґулаґу".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 31-го СІЧНЯ 1982 р.

Чикаґо, Ілл. Річні збори 423-го Відд. ім. Є. Коновальця, о год. 1-ій по пол. в Домі Сеньйорів, 2355 W. Chicago Ave. У програмі: звіти керівних органів, дискусія, пляни на будуче і звіт К. Комісії, вибір Уряду на 1982 р., як теж вибір делеґатів на 30-ту Конвенцію УНС. Проситься чл. взяти участь у цих важливих зборах. — Ст. Куропась, гол., Я. Берестянський, секр.

NEW BRITAIN, Conn. Річні загальні збори Б-ва свв. Петра і Павла 254-ий Відд.: о год. 4-ій по пол. в Українському Клюбі. Проситься обов'язково всіх чл. взяти участь. — В. Романишин, фін. секр.

СУБОТА, 6-го ЛЮТОГО 1982 р.

Ню Йорк, Н. Й. Річні збори Б-ва св. Володимира 130 Відд., о год. 3-ій по пол. в приміщенні п. Гнатишина, 300 E. 6-та вул. На порядку: звіти Управи і вибір нової на 1982 р. та вибір делеґатів і заступників на 30-ту Конвенцію УНС. Якщо на означений час не буде приписане статутом відповідне число членів, збори відбудуться годину пізніше і будуть правосильні. Проситься чл. прибути. — В. Піх, гол., Ю. Юрків, секр., А. Гнатишин, скарбник.

НЕДІЛЯ, 7-го ЛЮТОГО 1982 р.

Джерзі Сіті, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва „Поступовий Клюб" 70-ий Відд., о год. 2:30 по пол. в УНДомі в Джерзі Сіті, Н. Дж. На порядку: відкриття зборів і вибір президії зборів, відчитання і верифікація протоколу з попередніх Загальних зборів, звіт з діяльности уступаючої Управи, звіт К. Комісії, дискусія над звітами, уділення абсолюторії уступаючій Управі, слово Представника Головного Уряду УНС, вибір нової Управи і К. Комісії, плян праці, вибір делеґата і заступника на 30-ту Конвенцію УНС, слово голови Округи, закриття. В разі неприсутности відповідної кількости чл., Загальні збори відбудуться годину пізніше при кожній кількості чл. Проситься чл. прийти, щоб вирівняти вкладки. С. Білик, гол., М. Шеремэта, секр., М. Шеремета, кас.

Балтімор, Мд. Звичайні загальні збори Т-ва ім. Ів. Франка 337 Відд., о год. 12:30 по пол., в домі „Самопомочі", 239 Савт Бродвей. На порядку: вибір нової Управи на 1982 р., плян праці, внески на пожвавлення праці у Відд., закриття зборів. Після Річних зборів відбудуться Місячні, на яких будуть вибрані делеґати і їх заступники на 30-ту Конвенцію УНС. Приявність чл. обов'язкова. — О. Стельмах, гол. Е. Притула, секр.

Менвіл, Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 349-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в церковній залі св. Михаїла, Схід 3-тя вул. Проситься чл. прибути, бо є багато справ до обговорення і полагодження. По скінченню Річних зборів відбудуться Місячні, на яких буде вибір делеґата і його заступника на 30-ту Конвенцію УНСоюзу. — П. Яцук, гол., В. Бойко, кас., М. Захарко, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ЛЮТОГО 1982 р.

Гамтрамк, Миш. Річні загальні збори Т-ва ім. М. Шашкевича 94 Відд., о год. 2-ій по пол. в залі Укр. Дем. Клюбу при 2379 Ґрейлінґ. На порядку: звіти Управи і К. Комісії, вибір нової Управи та вибір делеґатів на 30-ту Конвенцію УНС. Якщо на означену годину не прибуде відповідна кількість чл., збори відбудуться годину пізніше без огляду на кількість присутніх. — М. Кончак, гол., Р. Татарський, фін. секр.

НЕДІЛЯ, 21-го ЛЮТОГО 1982 р.

Гемпстед, Н. Й. Звичайні річні збори Т-ва Запорозька Січ 327 Відд., о год. 3-ій по пол., в залі Українського Католицького Центру, 226 Юніондел Авеню, Юніондел, зі звичайним порядком нарад. При тій нагоді відбудеться вибір делеґатів та заступників на 30-ту Конвенцію УНС. — Управа.

Бріджпорт, Конн. Звичайні місячні збори Т-ва Українська Січ 59-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в залі укр. кат церкви при 457 Noble Ave. в Бріджпорті, Конн. В програмі: вибір делеґатів на 30-Конвенцію УНСоюзу. — Д. Стець, гол., Т. Сливінський, секр.